

Risicofactoren Najaarsverwerpen

Najaarsverwerpen = opbreken tussen dag 20 – 30 van de dracht zonder bijkomende ziekteverschijnselen

1. fotoperiode

- het varken registreert feilloos het korter worden van de dagen

Bijpassend verlichtingsadvies:

- **constant** dag – nachtritme 14 uur licht – 10 uur donker, dekstal + wachtstal;
- liefst in de wachtstal nog wat *langer* dan in de dekstal;

2. temperatuur

- hoge temperatuur tijdens insemineren kan resulteren in regelmatige terugkomers;
- hoge temperatuur in kraamhok → lage voeropname → schrale speenzeugen;
- lage temperatuur in najaar van belang (verschil dag – nacht temperatuur);
- meer problemen indien warme zomer (overdag >25°C) snel wordt gevolgd door koude herfst (nacht/vroege ochtend <5°C)

Bijpassend klimaatadvies:

- controleer temperatuurverloop gedurende de dag (vroege ochtend!)
- aanpassen klimaatinstellingen wachtstal
- in kraamstal: niet te warm voor de zeugen?

3. voerniveau

- in kraamstal: conditieverlies beperken tot 3 à 4 mm spek;
- laag voerniveau begin dracht → ( ) → lagere progesteronspiegels
- in nazomer/najaar vooral in groepshuisvestingsystemen
- indien geen individuele voeding → voerconcurrentie = stress

Bijpassend voedingsadvies, zeker op probleembedrijven:

- beperken conditieverlies in het kraamhok (-3 mm spek)
- eerste 10 dagen na dekken: max. 1,5 x onderhoudsniveau
- dag 10 tot 35: minstens 3 kg / dag, maar meer dan 3,5 kg is niet nodig
- na 1^e maand niet te sterk omlaag, zeker indien geen individuele voeding
- (het 'hoog – laag – hoog' schema wordt soms te rigoureuus toegepast)

4. andere factoren

- stress door:
  - te veel dieren in een (te klein) hok (sociale interacties)
  - sociale groep: kleine stabiele groep met omvang tot 20 zeugen is meest kritisch
  - voerconcurrentie (trog, vloervoeding, haperend voerstation)
- feromonen en / of prostaglandine in verworpen placenta's? (niet bewezen)

5. algemene factoren die het hele jaar resulteren in verhoogd risico op verwerpen: z.o.z.

DDx vroeg verwerpen bij zeugen

Geschatte waarschijnlijkheid oorzaken in Nederland:

■■■■■ = hoog ■ = laag

1. infecties zeug met evt. aantasting foeten/placenta

1.1. viraal:

Influenza (als gevolg van koorts; zieke zeug, slechte eetlust)	■■■
PRRS (aantasting uteruswand? Koorts?)	■■
BVD (relatie rundvee, meestal symptomeloos, kruisreactie KVP)	■
Aangifteplichtig ziekten zoals KVP, AVP, MKZ, SVD	■

1.2. bacterieel:

Vlekziekte (koorts)	■■
<i>Act. pleuropneumoniae</i> (koorts)	■■
<i>Leptospira spp.</i> (rattenoverlast?)	■
Chlamydie (seroprevalentie hoog, klinische rol onduidelijk)	■

bacteriële infecties baarmoeder (vaak secundair):

<i>E. coli</i> , <i>Streptococcus suis</i> , <i>Staph. aureus</i> , <i>Staph. hyicus</i>	■■
<i>Listeria monocytogenes</i> , <i>Pasteurella spp.</i> , <i>Pseudomonas sp.</i>	
<i>Salmonella spp.</i> , <i>Arcobacter spp.</i> , <i>Actinobacillus rossii</i>	

1.3. parasitair, schimmelinfecties:

<i>Aspergillus sp.</i>	■
------------------------	---

1.4. alle systemische infecties met koorts

■■

2. intoxicaties

2.1. mycotoxinen (moeilijke diagnostiek!):

Zearalenon (in mais)	■
Aflatoxine (opslag granen)	■
T2-toxine (wordt weinig aangetroffen)	■

2.2. overige:

schadelijke gassen uit de mestput (put legen, voer in put)	■■■
nitriet intoxicatie (o.a. vuile waterleidingen, voorraadvaten)	■■■
organofosfaten (wormmiddelen)	■■

3. Overige stressfactoren

najaarsverwerpen (seizoen, voer, conditie, licht, stalklimaat: z.o.z.)	■■■■■
vechten (in groepen)	■■■
verplaatsen zeugen	■■■
pijn (kreupelheid, verwondingen)	■■■
slecht stalklimaat (tocht, plotselinge kou, benauwdheid, hitte, CO ₂)	■■■
fouten / kapotte voercomputer (→ ook stress)	■■
elektrische lading op inventaris ('zwerfspanning')	■■
anaphylactische shock (adjuvantia, entreacties)	■